

HELIKOPTEREK ALKALMAZÁSÁNAK LEHETŐSÉGEI ÉS KORLÁTAI A KIKÉPZÉS ASPEKTUSÁBÓL

CAPABILITIES AND LIMITS OF THE HELICOPTER'S EMPLOYMENT FROM THE ASPECT OF TRAINING

A helikopter erőknek a NATO szövetségi kötelezettségeire épülő feladatrendszeréből adódóan új típusú kihívásoknak kell megfelelnie. A feladatoknak történő megfelelés érdekében szükséges a jelenkori helikoptervezetői képzési rendszer áttekintése, illetve egy újszerű képzési struktúra kialakítása.

Helicopter forces must correspond to some newly arose challenges upon the NATO's requirements. In order to meet the challenges it is necessary to overview the present day's helicopter pilot's training, and as a result to implement a new training structure.

BEVEZETÉS

A Magyar Köztársaság a szövetségi kötelezettségekre épülő képesség-kiajánlások kapcsán elkötelezte magát a nemzetközi, hazánk határaitól távol eső helyszíneken történő katonai jellegű feladatok végrehajtására.

A Magyar Honvédség helikopter erőinek a képesség kiajánlások következményeként napjainkban új kihívásokkal, feladatokkal kell szembenéznie. Ezzel összefüggésben meg kell említeni az afganisztáni szárazföldi műveletek végrehajtásában résztvevő erők támogatására- (légi egészségügyi kiürítés), illetve a 2008. februári viilnusi Védelmi Miniszterek Találkozásán, az ISAF¹ feladatok támogatására (légiszállítási, azon belül pedig speciális feladatként különleges műveleti repülések) kijelölt szállítóhelikopteres feladatokat.

A légi egészségügyi kiürítési, illetve légi szállítási és egyéb műveleti repülési feladatok szállító helikopterekkel történő végrehajtásán túl 2010 márciusától Afganisztánban megkezdte tevékenységét az Afgán légierő helikoptervezetőinek, illetve helikopter karbantartói állományának kiképzését támogató MH AMT².

A nagy fenyegetettségi szintű műveleti terület feletti bevetések, illetve az oktatási feladatok sikerének alapja a kompromisszumokat nem tűrő hazai békeidős kiképzés, illetve a többnemzeti hazai és külföldi gyakorlatokon való részvétel.

A HELIKOPTEREK ALKALMAZÁSI LEHETŐSÉGEI

A helikopterek napjainkban meghatározó tényezői a világ valamennyi fegyveres erejének, mivel a harcászati feladatok igen széles és változatos spektrumában nagy hatékonysággal alkalmazhatók. A harcászati alkalmazhatóság széles köre ugyanakkor szükségessé tette a helikopterek specializálódását, így fejlesztették ki a szállító-, harci-, könnyű-, közepes- és nehéz helikoptereket.

¹ ISAF-International Security Assistance Force (Nemzetközi Biztonsági Támogatási Erők)

² AMT – Air Mentor Team: MH Légi Kiképzést-támogató Csoport, mely a MH 86. Szolnok Helikopter Bázis harci-helikoptervezetői illetve repülő-műszaki állományából kerül felállításra.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Budapest, 2011.
4. évfolyam 1. szám

BALI Tamás

A helikopterek minden egyes típusa vagy kategóriája rendelkezik saját, speciális jellemzőkkel, melyek meghatározzák a típus elsődleges alkalmazását, azonban vannak olyan általános érvényű alkalmazási tulajdonságok, melyek ezt a repülőszerkezetet a lehető legszélesebb körű alkalmazásra, így a speciális műveleti repülésekre, is alkalmassá teszik

Ezen alkalmazási tulajdonságok közé lehet sorolni a helikopterek sokoldalúságát, a mozgékonyágát, alkalmazási rugalmasságát válaszként a harcászati helyzet változásaira. A helikopterek alkalmazásánál további előny jelent az, hogy a terep adta álcázási lehetőségeket maximálisan képesek kihasználni.

A „meglepést”³ mint harcászati előnyt lehet elérni a helikopterek repülési sebességének, földközeli- illetve terepkövetéses magasságon megvalósuló nagy manőverező képességű alkalmazása révén.

Meg kell említeni a helikopterek sebezhetőségét is annak ellenére, hogy a kor színvonalán álló helikopterek rendelkeznek passzív és aktív önvédelmi eszközökkel. A helikopterek a feladataikat a harcmező felett rendszerint olyan magasságon hajtják végre, amelyen kiváló célpontot jelentenek a földi telepítésű légvédelmi eszközök számára. Ez a fenyegetettség azonban nagymértékben csökkenthető a harcfeladat körülmények megtervezésével, manőverek alkalmazásával, a terep adta rejtő képesség kihasználásával.

A helikopterek műveleti területen történő alkalmazása esetén a következő főbb feladatokat hajthatják végre:

1. *Légi mozgékonyági műveletek*: melyek a helikopterek bevonásával a szárazföldi erők számára gyors reagálási lehetőséget, a harcmező teljes szélességében és mélységében megnövelt mozgékonyágot, illetve a meglepetésre épülő harcvezetést biztosít.
2. *Légi szállítás*: ezen típusú feladatok teljesítése a helikopterek alkalmazásának legszélesebb körét öleli fel. Itt kell megemlíteni az élelő-, és harci-technikai eszközök illetve az utánpótlási anyagok szállítási feladatait. Az anyagok szállítása történhet a helikopter teherterében, illetve külső függesztményként.
3. *Közvetlen légi támogatás*(CAS)⁴: mely a szárazföldi erők harctevékenységének tüztámogatása céljából valósul meg. A tüztámogatási feladatokat alapvetően harci-helikopterek alkalmazásával lehet hatékonyan megoldani, de korlátozott tüztámogatási képességekkel rendelkeznek a felfegyverzett szállító helikopterek is.
4. *Tűzvezetés*⁵: a helikopter fedélzetéről végzett tűzvezetés történhet akár tüzérségi lövegek, vagy a közvetlen légi támogatásban résztvevő repülőgépek vagy helikopterek részére.
5. *Légi felderítés, illetve harcmező légi megfigyelése*: a helikopterekkel végrehajtott felderítő és légi megfigyelési repülések célja az információszerzés többek között az ellenséges erők pillanatnyi tevékenységéről, a saját erők műveleteinek végrehajtásához fontosnak ítélt utakról, területekről.
A felderítő repülések során végrehajthatóak a légi-fényképezési illetve vegyi-sugár felderítési feladatok is. A felderítést végző helikopter személyzet képes megfigyelés alatt tartani egy meghatározott területet, érzékelni az ott folyó csapatmozgást, az ellenséges erők manővereit. A felderítő helikopterek információkat biztosítanak a nehezen megközelíthető, vagy a szárazföldi erők által nem birtokolt területekről is.
6. *Légi vezetés*: különösen a lakott területeken végrehajtásra kerülő műveletek „dinamikájához” igazodó rugalmas vezetést nagymértékben elősegíti az, ha a művelet irányítására kijelölt parancsnok és törzse nagy mozgásszabadsággal

³ Meglepés: A hadművészet fontos elve, az ellenséget váratlanul érő támadótevékenység, mely háborúban a siker egyik fő feltétele. (Szabó József: Hadtudományi Lexikon, Budapest 1995, ISBN 9630452286, p.908)

⁴ CAS – Close Air Support (AAP-15, NATO Glossary of Abbreviations, p.76)

⁵ Tűzvezetés: A tűz kiváltásával, megfigyelésével és helyesbítésével kapcsolatos döntések sorozata. (Szabó József: Hadtudományi Lexikon, Budapest 1995, ISBN 9630452286, p.1364)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Budapest, 2011.
4. évfolyam 1. szám

BALI Tamás

illetve a műveletekbe bevont saját erők és ellenséges csapatok harctevékenységgel kapcsolatban azonnali információval rendelkeznek. A helikoptereken kialakított légi vezetési pontok a fedélzeti felderítő⁶ illetve kommunikációs eszközök⁷ képességeinek kihasználásával biztosítják a vezetéshez szükséges feltételeket.

7. *Különleges erők érdekében végzett műveletek*: melyeket jellemzően rajtaütési célból hajtanak végre. Az ilyen típusú feladatok jellemzője a meglepéssel nyerhető harcászati előny megszerzése. Meg kell jegyezni, hogy a különleges műveleti erők által végrehajtott feladatok, illetve az azokban résztvevő harccsoportok nagysága nem igényli nagyszámú helikopter egyidejű alkalmazását.
8. *Légi aknatelepítés*: a helikopterek alkalmazhatók aknák szórására, különösen olyan területeken, ahol az aknatelepítés más eszközeinek alkalmazása nem lehetséges. A légi aknatelepítés további előnyei a helikopter által biztosított gyorsaság és nagy hatékonyság.
9. *Légi egészségügyi kiürítés (MEDEVAC)*⁸: az ilyen típusú feladatok helikopterekkel történő végrehajtása biztosítja a harcban megsérült vagy megsebesült katonák gyors hátraszállítását a sérülésüknek megfelelő szintű hadszíntéri egészségügyi ellátó központba. A gyors szállítási képesség a záloga az adott sérült katona túlélésének. A sérülteket általában a fedélzeten ülő- vagy fekvő testhelyzetben hordágyakon helyezik el.
10. *Harci kutatás és mentés (CSAR)*⁹: A hadműveleti tevékenység során lelőtt, lezuhant vagy kényszerleszállást végrehajtott, de életben maradt, repülő-hajózó személyzetek háborús körülmények közötti mentésére kialakított képesség. A harci kutató-mentő műveletek végrehajtására egy alkalmi harci köteléket alakítanak ki. A harci kötelékben feladatot végrehajtó helikopterek feladata berepülni az ellenséges területen lévő Kiemelési helyre¹⁰, és kimenekíteni a bajba jutott repülő-hajózó személyzetet (személyt).
11. *Humanitárius jellegű feladatok*¹¹: A merevszárnyú szállító-repülőgépekhez hasonlóan, a katonai helikopterek is széles körűen alkalmazhatók nem katonai jellegű feladatok ellátására. Ezek a következők lehetnek: a különböző nemzetközi szervezetek humanitárius segély akcióiban élelem és gyógyszer szállítás; természeti és mesterséges katasztrófák megelőzésében, illetve következményeinek felszámolásában résztvevő katonai szállítóhelikopterek alkalmazása.

A HELIKOPTEREKKEL MŰVELETI TERÜLETEN VÉGREHAJTHATÓ FŐBB FELADATOK KIKÉPZÉSI SZEMPONTOK SZERINTI VIZSGÁLATA

Napjainkban a helikopter erők repülő-hajózó gépszemélyzeteinek Magyar Honvédségen belüli harckiképzése típus specifikusan kerül végrehajtásra. Ez természetesnek tekinthető, mivel az alkalmazott helikopter típusok képességei, és alkalmazási területei is eltérőek. Ezek az alapvetően légiszállítási feladatok végrehajtását biztosító MI-8/MI-17 szállító helikopterek, illetve a közvetlen légi támogatási feladatok végrehajtását biztosító MI-24 harci helikopterek.

⁶ A fedélzeti felderítő eszközök lehetnek a hőkamerák, éjjellátó berendezések a rendszeresített infravetítő eszközökkel.

⁷ A kommunikációs eszközök azon rádió berendezések, melyek kétoldali rádióösszeköttetést biztosítanak a helikopter fedélzetén elhelyezkedő műveletirányító parancsnok és a földi harccsoportok parancsnokai között.

⁸ MEDEVAC – Medical Evacuation (AAP-15, NATO Glossary of Abbreviations, P.197)

⁹ CSAR – Combat Search & Rescue (AAP-15, NATO Glossary of Abbreviations, p.102)

¹⁰ Kiemelési hely: Az a helikopterek leszállásra alkalmas pont vagy terület, melyet a bajba jutott gépszemélyzet a pozitív azonosítása után megadott.

¹¹ Az ellenségeskedésben részt nem vevő polgári személyek megsegítésére irányuló tevékenység. (Szabó József: Hadtudományi Lexikon, Budapest 1995, ISBN 963045226, p.574)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Budapest, 2011.
4. évfolyam 1. szám

BALI Tamás

A szállító helikopterek alkalmasak csapatok és utánpótlás szállítására, valamint a nem irányított rakétaival – korlátozott mértékben – a saját csapatok közvetlen tűztámogatására. Bár a típust szállító helikopterek tervezték, a hadműveleti alkalmazás során bizonyította sokoldalúságát.

Ha szükséges, egyaránt használható harci-, kutató-mentő-, vagy tüzérségi-tűzfelderítő célból is. Külső függesztmény rendszere lehetővé teszi nagyméretű, a tehertérben el nem helyezhető terhek szállítását.

Ha figyelembe vesszük a szállítóhelikopterek széleskörű műveleti alkalmazását, akkor belátható, hogy a típusra vonatkozó repülő-harcászati kiképzésnek is szerteágazónak kell lennie. A harckiképzést szabályzó utasítás nagymértékben felöleli a lehetséges alkalmazási területekre történő kiképzést, de az újonnan megjelenő feladatokra, harcászati eljárásokra történő képzés a már meglévő utasítás folyamatos kiegészítését, frissítését követeli meg. Az elmúlt évekre vonatkozóan ilyen jellegű kiegészítés volt például a különleges műveleti erők kirakását, illetve kiemelését biztosító gyorslecsúsztató, és gyorskiemelő kötéllel való repülésekre vonatkozó feladatok képzési rendszerbe történő beillesztése.

A helikopterek műveleti alkalmazásánál nem szabad figyelmen kívül hagyni azt, hogy azok nemcsak nappal, hanem éjszaka is bevethek. Az éjszakai feladat végrehajtás biztosítja többek között a meglepést, mely ebből a szempontból egyértelmű előnyökkel jár. A végrehajtás repülés-technikai értelemben bonyolultabb, és pszichés szempontból is kimerítőbb mind a gépszemélyzetek, mind a kiszolgálók számára, mégis előnyös sajátossága, hogy a helikopter a felderíthetőség korlátozottsága miatt kevésbé van kitéve az ellenség támadásának. Meg kell jegyezni, hogy az országok szemlélete nem egységes abban, hogy mennyire részesítik előnyben az éjszakai alkalmazást. Míg az amerikai hadseregben, vagy a brit hadseregben bevett módszer az éjjellátó berendezések alkalmazásával végrehajtott repülés, addig a holland helikopteres erők – bár képesek is rá – a nappali feladat végrehajtást preferálják, mivel problémákkal küzdenek a hajózó gépszemélyzeteik éjjellátóval történő repülési jártasságainak és jogosultságainak fenntartásában a hadszíntéren tartózkodás ideje alatt.

A Magyar Honvédségen belül a különleges műveleti erők irányából egyre növekszik az igény, hogy a helikopteres erők legyenek képesek a rajtaütés jellegű feladataik éjszakai támogatására.

Éjjellátó képessé átalakított MI-17 szállítóhelikopter a Logical Decision 2010 gyakorlaton.

(Forrás: http://legiero.blog.hu/2010/05/29/a_vilag_nvng_n_keresztul_nezve, letöltve: 2011.02.21., 21.00)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Budapest, 2011.
4. évfolyam 1. szám

BALI Tamás

Az előbb ismertetett harcászati követelménynek megfelelően a szállítóhelikopteres kiképzés is tematikájába emelte az éjjellátó berendezésekkel történő repüléseket. Meg kell jegyezni, hogy ezen kiképzési ág a helikopter erőkönyvén belül teljes egészében újszerű. A mostani kiképzés hazai „úttörőinek” lehetősége nyílt az eszköz alkalmazásával kapcsolatos nyugati valamint keleti tapasztalatainak, és kiképzési szemléletének megismerésére.

Az éjjellátó berendezések használatára vonatkozó képzésben a 2009-es év folyamán szerepet vállaltak az orosz, illetve 2010 folyamán pedig az amerikai repülő-hajózó oktatók. Napjainkra elkészült, és az alap harckiképzési tematikába, mint kiegészítés beillesztésre került az NVG¹² kiképzési ág.

A kiképzés ezen ágának hatékonyságát hűen tükrözik a tények: 2010. október 04-én az éjjellátó berendezéssel kialakított helikopterek a kiképzett személyzeteikkel, az ajkai vörös iszap szennyezés idején, éjszakai körülmények között több mint 20 személy életét mentették meg.

Ezen kívül, szintén az októberi hónap folyamán, többnemzeti kötelékben végrehajtásra került a „Logical Decision 2010” gyakorlat, ahol Magyarország, mint vezető nemzet, képes volt az-éjszakai műveletek koordinálására, vezetésére és végrehajtására.

Ezzel a két „éles” alkalommal bizonyította az MH 86. Szolnok Helikopter Bázis Szállítóhelikopter Zászlóaljának állománya, hogy felkészült a műveleti területen végrehajtandó éjszakai repülési feladatok teljesítésére.

Valamennyi helikoptert, a forgószárny aerodinamikai lehetőségeinek kihasználhatósága révén, sokoldalúan lehet alkalmazni a nagy manőverezési képességet igénylő feladatok széles spektrumának végrehajtásában. Igaz ez a speciálisan harcra tervezett helikopterre, például a Magyar Honvédségben rendszeresített a Mi-24 harci helikopterre is.

A harci helikopter nagy manőverezési lehetőséggel bír a sebesség vonatkozásában - nullától a típusra megadott maximum 335 km/h-ig – ugyanakkor jelentős időt képes a levegőben tartózkodni, mely lehetővé teszi a több órás őrjáratozást, légtér ellenőrzést. A Mi-24-es harci helikopter széleskörű fegyverzettel rendelkezik, mely a megfelelő elrettentést, és pusztítást képes megvalósítani, ezzel sokoldalúan alkalmazható különböző földi és légi célok ellen. Fontos a helikopter túlélő képessége is, mely a Mi-24 esetében a megfelelő páncél védeltséget jelent a helikoptervezetői kabinra és a létfonosságú rendszerek páncél védelmére kiterjedően.

A harci helikopterek fontos feladata a szárazföldi csapatok tűztámogatása, közvetlen légi támogatása, szállítóhelikopterrel végrehajtásra kerülő műveleti repülések légi oltalmazása. Meg kell említeni a légtérvédelmi-, illetve bizonyos légi felderítési feladatokat is.

Válsághelyzetben, válságkezelési műveletek során ezek kiegészülhetnek a demonstratív célú, valamint a humanitárius segítségnyújtási feladatokkal.

Új képességként jelent meg a harci helikopterrel végrehajtásra kerülő vegyi sugár felderítés a magyar fejlesztésű vegyi-sugárfelderítő konténer alkalmazásával. Ez a képesség – a katasztrófavédelmi hasznosíthatóságán túl – alkalmazható műveleti területen is. Minden területen – a terrorizmus elleni harcban, valamint az ipari katasztrófák esetén is – a Mi-24 harci helikopter nagyon fontos képessége az egyedülálló vegyi- sugár és biológiai védeltsége.

A Mi-24 kabinja korlátlan műveleti szabadságot biztosít szennyezett környezetben a gépszemélyzet számára, mivel az a szerkezeti építéséből adódóan hermetizált, túlnyomásos, aktív szénzsűrővel rendelkezik. Ezeket a tulajdonságokat felhasználva került sor a légi sugár-felderítőkonténer csapatpróbájára. A próbarepülések során a feladat nagy és kis aktivitású sugárforrás detektálása, keresése, a szoftver rendszerek, konténerek tesztelése volt. A konténer a Mi-24 fegyverzeti függesztő sínjén került elhelyezésre, a függesztést a repülő műszaki állomány 1-1,5 perc alatt képes végrehajtani, az eszköz bekapcsolását a személyzet a helikopter kabinjából hajtja végre.

¹² NVG – Night Vision Goggles (AAP-15, NATO Glossary of of Abbreviations, p.236)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Budapest, 2011.
4. évfolyam 1. szám

BALI Tamás

Mi-24-re függesztett ABV RIÉR konténer
(Forrás: <http://airbase.blog.hu/page/5>, letöltve: 2011.02.21., 21.40)

Az elért eredmények alapján a csapatpróba bizottság a légi sugárfelderítő konténer módosítás nélkül javasolta rendszerbe állítani.

Az ABV RIÉR¹³ konténer alkalmazása kis magasságon kis sebességű repüléssel hermetizált túlnyomású kabinnal biztosítja a személyzet túlélését, illetve az eredményes feladat-végrehajtást. Jelenleg ez az egyetlen platform a világon, amely képes erre. A Mi-24 terepen telepíthető és üzemeltethető, így biztosított az azonnali készenlét a tevékenységi körzet közvetlen közelében.

Mivel az ABV RIÉR konténer hadrendbe állítása megtörtént, illetve az azzal történő repülésekre vonatkozó igény a műveleti területeken nő, ezért az ilyen típusú repülések teljesítésére vonatkozó képzés – szintén mint kiegészítés – bekerült a gép-személyzetek harckiképzésébe.

A Mi-24 harci helikopter – a speciális törzsszerkezeti kialakításának köszönhetően – képes légiszállításra is. Ez a képesség a helikopter alaprendeltetésétől nagymértékben eltér és ezért csak speciális esetekben kerülhet alkalmazásra. Ilyenek esetek közé lehet sorolni azt, amikor a bevethető szállítóhelikopterek hadrafoghatósági mutatói nem teszik lehetővé egy bizonyos szállítási feladat teljesítését.

Ha figyelembe vesszük a műveleti területen teljesítendő szállítóhelikopteres feladatok sokoldalúságát, mértékét, illetve a rendelkezésre álló szállítóhelikopterek számát, szinte bizonyosra vehető, hogy a harci helikopterek – műveleti környezetben – bevonásra kerülnek légiszállítási feladatokra is.

Meg kell jegyezni, hogy a harci helikopter e képességét hazai viszonyok között, a katasztrófavédelmi tevékenységek során is ki lehet használni. Erre szolgált példát a Mi-24-eseknek a 2010. évi árvízi védekezésben végrehajtott gáterősítési külsősúlyos repülései. Ekkor a gátak támfalának megerősítését, támasztását biztosító teherrel megrakott zsákokat kellett a harci helikopterekkel a külsőfüggesztési keretre csatolva szállítani.

¹³ ABV RIÉR – MH Atom, Vegyi, Biológiai Riasztási és Értesítési Rendszer

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Budapest, 2011.
4. évfolyam 1. szám

BALI Tamás

Helikopter típustól függetlenül megjelent a terepkövetéses módszerrel végrehajtásra kerülő repülésekre (NOE¹⁴) történő kiképzés. Bizonyos szakirodalmak¹⁵ ezen repülési módozatot, lopakodó repülésként is szokták azonosítani. Tulajdonképpen kijelenthető, hogy ez a repülési módozat a nagy fenyegetettségi szintű területek felett történő repülések végrehajtásakor a legnagyobb védeltséget biztosítja az ellenséges erők felderítésétől és tűzvezetésétől. Belátható, hogy ettől a repülési módozattól műveleti területen eltérni nem, vagy csak nagyon rövid időre lehet.

Mivel az ilyen típusú repülésekre irányuló kiképzés mind a harci-, mind pedig a szállító helikopteres harckiképzési utasításból hiányzik, ezért a helikopter erők kiképzéssel foglalkozó szakemberei komoly erőfeszítéseket tettek a hiányosság kiküszöbölésére. A terepkövetéses módszerrel történő repülések módszertani jellegű kidolgozásában úttörő munkát végzett az MH 86. Szolnok Helikopter Bázis harci helikopteres állománya. Az NOE repülések a 2010-es kiképzési évben a gépszemélyzetek repülő-harckiképzésében bevezetésre kerültek.

ÖSSZEGZÉS

A hazai kiképzés eredményeként megszerzett repülési jártasságok a jelen időszakban felajánlott műveleti képességek teljesítését biztosítják, viszont néhány, a jövőben várható feladatot tekintve (például a különleges műveleti feladatokban való részvétel) elégtelennek bizonyulnak.

Annak érdekében, hogy a helikopter erők, azon belül pedig a kiképzett gépszemélyzetek meg tudjanak felelni a jövőbeni kihívásoknak, a mostani repülő-harckiképzési rendszert és elveket módosítani-, a jövőbeni elvárásokhoz igazodóan kiegészíteni szükséges.

A módszeres kiképzéssel ki kell küszöbölni annak lehetőségét, hogy a műveleti feladatok végrehajtása során, a felkészítési rendszer hiányosságaiból fakadóan a helikopter gépszemélyzetek számára egyes feladatok megoldhatatlannak bizonyuljanak, vagy pedig csak nagy időigénnyel járó felkészülések után legyenek teljesíthetőek.

Nem jelenthet gondot a feladat-végrehajtás a helikopter gépszemélyzeteink számára abban az esetben sem, ha a műveleti környezet hatásainak figyelembevételével a légi vezetési pontokról megváltoztatják a felkészülés során kidolgozott végrehajtási rendeket, illetve amikor a többnemzeti műveletekben résztvevő gépszemélyzetek között – repülés közben – feladat-újraelosztás történik.

A műveleti területen való feladatvégrehajtás teljes embert igényel. Az arra való felkészítést is ennek megfelelően kell végrehajtani. A repülő kiképzést elaprózottan, a hagyományos feladatrendszerrel vegyítve együtt folytatni nem lehet, mivel az egyértelműen a repülésbiztonság rovására mehet.

Kulcsszavak: helikopter, kiképzés, alkalmazás, képességek

Keywords: helicopter, training, employment, capability

FELHASZNÁLT IRODALOM:

AAP-15 NATO rövidítések gyűjteménye, 2007;

FM 7-1 Battle Focused Training, Headquarters, Department of the Army, 2003

¹⁴ NOE – Nap Of the Earth (AAP-15, NATO Glossary of Abbreviations, p.228)

¹⁵ 3/2006. (II.2.) HM rendelet az állami repülések céljára kijelölt légterekben végrehajtott repülések szabályairól

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

BALI Tamás

Budapest, 2011.
4. évfolyam 1. szám

Kormos László: A helikopterek katonai alkalmazásának tapasztalatai (Hadtudomány, VIII. évfolyam, 3. szám, 1998. szeptember, pp. 32-36, ISSN 1215-4121);

Orosz Zoltán vezérőrnagy: A Magyar Honvédség helikoptereinek alkalmazási lehetőségei balkáni hadműveleti területen (Hadmérnök, II. évfolyam, 2. szám, 2007. június, http://hadmernok.hu/archivum/2007/2/2007_2_orsz.html, Letöltve: 2010. október 08.-n, ISSN 1788-1919);

Re/237 Módszertani segédlet a MI-8 helikopter harci alkalmazásához;

Re/390 A Mi-24D helikopter harckiképzési utasítása 1977;

Re/1320 A Mi-8 helikopter kiképzési utasítása 1975;

STANAG 2999, Use Of Helicopters In Land Operations (Helikopterek alkalmazása a szárazföldi műveletekben) – DOCTRINE ATP-49(E) VOLUME I-II, OCTOBER 2008;

Szabó Miklós: NATO tapasztalatok a helikopterek hadműveleti területen való alkalmazására történő felkészülésben (Honvédségi Szemle, 63. évfolyam 5. szám, 2009. szeptember, pp- 18-22, ISSN 1216-7436);

3/2006. (II.2.) HM rendelet az állami repülések céljára kijelölt légterekben végrehajtott repülések szabályairól.